

Beste leden en sympathisanten,

Met genoegen sturen wij u onze jaarlijkse nieuwsbrief. Hierin proberen wij u op de hoogte te houden van het reilen en zeilen in ons museum en doen we traditiegetrouw een oproep tot steun.

In een afzonderlijk katern vindt u het hoofdartikel "René De Clercq en Duitsland" van Winfried Dolderer, en een uitnodiging voor deelname aan onze zangavond van vrijdag 28 februari in het ontmoetingscentrum d'Ieffe te Deerlijk.

Het jaar 2002 stond vooral in het teken van de muziek van René De Clercq. Een geslaagde tentoonstelling en het boek "Woorden worden klanken" met 115 toondichters van liederen van René De Clercq waren hiervan het uiteindelijke resultaat.

Onze projecten voor het onderwijs krijgen alsmaar meer succes. In de maand november, in het kader van de week van de grootouders, hebben 45 derdekleuterklasjes ons museum bezocht. Op een vlotte en aangename manier vertellen oma Mieke en opa Jan hun over de tijd van toen. Ook voor het lager onderwijs hebben wij een aangepast programma. Hierin komen naast het museum ook Deerlijks drie groten (P.J. Renier, Hugo Verriest en René De Clercq), de beschermde Sint-Columbakerk en het merkwaardige Sint-Columbarelabel aan bod.

Al 12 jaar na elkaar slagen wij erin om elke week het museum met vrijwilligers open te houden. Elke zondagmiddag vanaf de zondag na Pasen tot de laatste zondag van oktober is ons museum van 14.30 tot 18 uur open en gratis toegankelijk. Daarbuiten kunnen groepen, na reservatie, elke dag van de week het museum bezoeken.

Elk jaar opnieuw doen we een oproep tot steun. Telkens wordt hierop met enthousiasme gereageerd. Het is dan ook dankzij deze belangrijke financiële inbreng dat wij er ieder jaar opnieuw in slagen om een degelijke museumwerking te realiseren.

Beste sympathisanten, wij hopen dat deze nieuwsbrief u van onze werking kan overtuigen en voor u een verrijking betekent, althans wat een gedeelte van René De Clercqs leven betreft. Wij danken u tevens van harte voor uw eventuele steun.

STEUNFONDS MUSEUM RENE DE CLERCQ

Beschermend lid: vanaf 25 euro

Steunend lid: vanaf 15 euro

Gewoon lid: 10 euro

Schrijf uw bijdrage over op bankrekeningnummer **463-5147011-71** van de **Stichting René De Clercq**

ZOMERVLAAG.

Regen en hagel, al dooreen!
Ruischend
en bruisend,
in eens beneên,
klettert
en spettert
het, steen op steen.
Gruisdikke dansen de beiers in 't rond,
en plekken
en dekken
den grauwen grond.
Goten gieten
water en schuim.
Grebben groeien
ongestuim;
vlieten
vloeien
rustig ruim.
De regen valt schuiner;
de hagel houdt op;
de grond wordt bruiner
bij elken drop.
't Plankiertje ligt nog dikbeleid
met korrelronde wittigheid,
die bleeker,
weaker,
saamgepakt,
flets wegdooit waar een zool in zakt.
Het water kruipt
en krimpt al lager.
De regen druipt,
maar trager, trager...
Heisa! Daar zijn de jongens! Hop!
De broeken op!
Blootbeende
en druistig, dretst
en platst en pletst,
er één de
bende voor, in 't water!
De zonne schingt en lacht om hun geschater.

Chronologisch overzicht van ons programma 2003

OPENINGSUREN MUSEUM

Elke zondagnamiddag van 27 april tot 26 oktober van 14.30 tot 18 uur

Er zijn steeds gidsen aanwezig en de toegang is gratis.

RONDLEIDINGEN

Elke dag van het jaar en vooraf te reserveren op het nummer 056/72.86.70

Telkens met een gids. Kostprijs: €15

ELFDE VLAAMSE ZANGAVOND

*Vrijdag 28 februari om 20 uur in het ontmoetingscentrum d'Iefte, Hoogstraat 122, Deerlijk
Toegangsprijs: € 3, zangboekje en drankje inbegrepen*

De eerste zangavonden met een toen nog zeer beperkte opkomst gingen door in het museum. Heel vlug bleek dit echter te klein en werd er naar het ontmoetingscentrum uitgeweken. Steeds maar groeiend, niet alleen met de medewerking van de plaatselijke koren, maar sedert een paar jaar versterkt met het koor van de seniorenclub van Bekaert-Zwevegem!

Wij zingen allen samen de mooiste Vlaamse liederen.

De zangavond is geen kooroptreden, maar vooral SAMENZANG.

Wij verwachten u samen met familie, vrienden en kennissen!

LANDDAG PRIESTER DAENSFONDS TE DEERLIJK (nog in volle voorbereiding)

Palmzondag 13 april in Deerlijk

Het voorlopige programma ziet eruit als volgt:

09.30 uur: eucharistieviering in de Sint-Columbakerk

10.30 uur: academische zitting in d'Iefte

11.45 uur: receptie

12.30 uur: eetmaal voor de ingeschrevenen

14.30 uur: rondleiding in het museum René De Clercq en bezoek aan het St.-Columbaretabel

TENTOONSTELLING EN BOEK: "WOORDEN WORDEN KLANKEN"

Zondag 27 april ter gelegenheid van het Vlaams Erfgoedweekend

Voorstelling van de tweede vermeerderde druk van het boek: "Woorden worden klanken" –

140 toondichters van René De Clercq.

Het boek is te koop in het museum en kan ook besteld worden op het secretariaat.

De tentoonstelling van vorig jaar over de componisten wordt hernomen en loopt tot zondag 15 juni.

RONDLEIDINGEN VOOR HET VIERDE LEERJAAR

Eén week in de maand mei

De kinderen maken kennis met de kerk, het retabel, de monumenten en de mooie gebouwen, het museum en Deerlijks drie groten (Pieter Jan Renier, Hugo Verriest en René De Clercq).

HERDENKING VAN HET OVERLIJDEN VAN RENE DE CLERCQ

Donderdag 12 juni (René De Clercq +12/06/32, Maartensdijk)

Zijn sterfdatum wordt jaarlijks herdacht aan zijn grafmonument met een sobere plechtigheid. Dit wordt georganiseerd door de plaatselijke vereniging 'Ic Dien' in samenwerking met de stichting.

MIDZOMERMARKT

Zondagnamiddag 22 juni

Een jaarlijks weerkerende gebeurtenis: het museum wordt opnieuw wat het was bij de geboorte van René De Clercq: “Estaminet Het Damberd”. Charles De Clercq, vlasser en herbergier kreeg in dit estaminet zijn 15e kind, René.

In het unieke kader van een herberg, gebouwd in 1790, kan je proeven van onze zelfgebakken taart, streekbier van het vat, een orkest met volksmuziek en gratis volksspelen. Bij regen of zon: steeds leute en plezier....en je spekt ook onze kas!

OPENMONUMENTENDAG

Zondag 14 september

De openmonumentendag staat dit jaar in het teken van steen. Ons museum is het zesde stenen huis van Deerlijk en heel waarschijnlijk het eerste stenen huis met een verdieping.

VERTELTHEATER VOOR DERDE KLEUTERKLASSEN

Maand november, verteltheater ter gelegenheid van de week van de grootouders

Het begon met een kleuter die een museum wilde bezoeken en een juf die wist dat er een museum was in de eigen gemeente. Maar...wat doe je met kleuters in het geboortehuis van een dichter en schrijver? Het groeide uit tot een jaarlijks weerkerend succes in de hele regio.

Enkele cijfers: 1999: 39 klassen; 2000: 42 klassen; 2001: 36 klassen en 2002: 45 klassen.

In totaal voor 2002 waren dat precies 834 kleuters, 61 leerkrachten en 285 grootouders. Samen 1.180 bezoekers!

Dit jaar brengen de vier acteurs, bij leven en welzijn, opnieuw vanaf 3 tot 28 november elke voormiddag twee voorstellingen. We zoeken amateurtoneelspelers (met vrije tijd in november) die met kleuters kunnen omgaan en onze ploeg willen aanvullen en versterken.

Honorarium: bijna 2000 dankbaar blinkende kinderen!!!

VOORDRACHT (nog in voorbereiding)

In de loop van de maand december

René De Clercq en de Dietsche Bond door Sam Van Clemen

Wij zijn ook nog volop bezig met:

RENE DE CLERCQ VAN A TOT Z

Al een paar jaren bestaat een diskette met alle gedichten van René De Clercq. Ze zijn alfabetisch gerangschikt met telkens de naam en pagina van de dichtbundels waarin de gedichten verschenen. Deze diskette, waarop bijna 1000 gedichten verzameld zijn, is te koop voor een prikje: 2 euro, verzendingskosten inbegrepen.

Maar...niet iedereen heeft een computer om de diskette te lezen. Daarom zullen wij een boek uitgeven “René De Clercq van A tot Z” met al zijn gedichten.

Het boek zal te koop zijn in het museum en kan ook besteld worden op het secretariaat.

DE CLERCQ ONGEBONDEN

Dit viertalig luxealbum staat nog steeds op stapel. Gedichten vertalen is niet alleen *vertalen*, maar ook als het ware *verdichten*. Het moet goed zijn. De gedichten, vooral van René De Clercq, moeten blijven zingen ook in vertaling. Wanneer de vertalingen klaar zullen zijn, kunnen we nog niet zeggen. Aan het album wordt onverdroten in stilte verder gewerkt. De verkoopstentoonstelling van tekeningen en schilderijen van Gretha en Adrie Pieck blijft voorzien op de voorstelling van het boek. De datum hiervan wordt later meegedeeld.

De jonge Godfried Bomans over René De Clercq

Familiefoto van de kinderen Bomans in de jaren '30. Godfried, de oudste van de 5, staat in het midden.

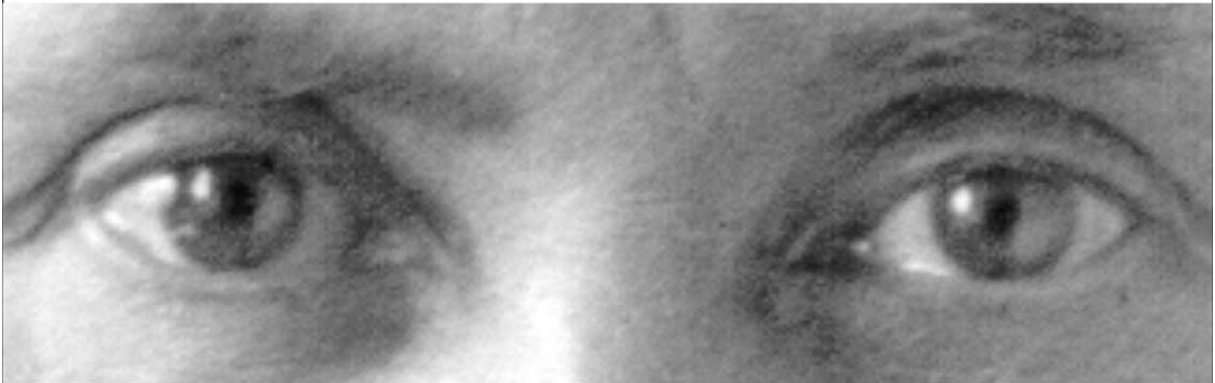
Godfried Bomans werd op 2 maart 1913 in Den Haag geboren en is gestorven op 22 december 1971. Hij volgde middelbaar onderwijs aan het Triniteitslyceum. Als jonge student woonde hij een lezing bij van René De Clercq in Amsterdam en beschreef deze als volgt in *Denkend aan Vlaanderen* (Lannoo, Tielt, Den Haag 1969).

René De Clercq

Al behoort een Vlaming voor de helft tot de Middellandse Zee, hij is ook een jongen van Maas en Schelde. Hij is een half-broer van ons. Zijn moeder komt uit Parijs, maar zijn vader is een regelrechte Amsterdammer. Hij verraadt deze dubbele afkomst door plotselinge uitbarstingen van nuchterheid. Ik heb dat eens aardig meegemaakt met René De Clercq, die lang geleden een lezing hield voor De Kring in Amsterdam. De Clercq droeg bij die gelegenheid een loden cape en een flambard. Tussen deze twee kledingstukken zag men een nobel hoofd met een baard. Hij zag eruit zoals bij ons alleen de heel slechte dichters erbij lopen. Zijn voordracht was breed en sonoor. De zaal, die uit louter schavuiten van het Leidse Plein bestond, luisterde met groeiende argwaan. En nu gebeurde er iets zeer merkwaardigs. De Clercq was juist bezig met *En wie zal er ons kindeke wiegen, van diedeldomdijne, van diedeldomdom*, toen hij plotseling de zaal inkeek. En op dat ogenblik kreeg hij een revelatie zoals hem misschien maar één keer in zijn leven beschoren is geweest. Hij zag opeens waar hij was. *Maar allez*, zei hij toen, *gij zijt toch ook allemaal een hoop stront, zulle*. Het was even stil. Toen barstte er een ovatie los. Hij hoorde opeens bij ons. Afgezien van de juistheid der opmerking, die iedereen volledig beaamde, was de vaststelling ervan typisch Nederlands. Hij heeft ook verder niet meer voorgelezen, maar de avond gewoon in de hoop stront doorgebracht.

Die mij ten dage van mijn glans
met jubel hebt omringd
en omgedragen op uw schouderen,
gij, jongeren, die mijn liederen zingt,
en die ze looft, gij ouderen,
waar blijft gij thans?

Het grauw van Vlaanderen, trouw aan zijn verleden,
heeft mij, die leven bracht, bedreigd met hogen moord.
Dewijl ik waarheid sprak, werd mijne stem gesmoord.
Dewijl ik schoonheid schonk, moest hoon en slijk geworpen.
Ik ben geworden tot een schimp der steden
en een smaad der dorpen.
De liefde is niet meer om mijn hoofd
gelijk een gouden krans;
maar straalloos, toch onuitgedoofd,
in het diepe van mijn hart.
Ver zijn ze die mij droegen.

*Maar die in mij gelooft,
omdat zij mij bemint,
der uitverkorenen
uitverkorene,
zoekt niet naar wondren schijn, noch vraagt naar glans.
In beide handen neemt zij zacht mijn gloeiend hoofd
en zoent mijn smart.
Laat komen nu die kruisen timmeren, stenen rapen!
Als koele morgenuind
zijn hare handen om mijn slapen.
De rozen spruiten uit de doornen.*

René De Clercq, 1921

Vluchten voor den Grooten Oorlog

Op 19 december organiseerde onze vereniging de eerste informatieavond van een serie *René De Clercq en Nederland* (zie ook het artikel *Waarheen met René De Clercq en zijn museum* in deze nieuwsbrief). Lic. Geert Laporte beet de spits af met *Vluchten voor den Grooten Oorlog*. Juist geteld 67 betalende geïnteresseerden kwamen opdagen wat alweer bewijst dat de Eerste Wereldoorlog thans weer grote belangstelling geniet. Het Flanders Fieldsmuseum is trouwens bezig aan een groots project over de vluchtelingen- en interneringsproblematiek. De spreker vertelde ons op een enthousiaste manier het hele verhaal van de eerste oorlogsmaanden tot de afwikkeling met de terugkeer van de tienduizenden geïnterneerde Belgische soldaten uit het neutrale Nederland. Op basis van vele authentieke documenten en foto's van Geert Laportes grootvader, die zelf geïnterneerd was, werd een gelegenheidstentoonstelling opgezet. Een video met sfeerbeelden uit die dagen werd enkele malen getoond. Na de eigenlijke spreekbeurt en de vraagstelling werd in een kort bestek de vlucht van de De Clercqs zelf uiteengezet. Een interview met oudste dochter Elza De Clercq zullen we in beperkter comité beluisteren. In de nieuwsbrief van 2004 mogen onze lezers trouwens een geïntegreerd en uitgebreid geïllustreerd artikel verwachten over dit onderwerp onder meer op basis van de geluidsopname van deze boeiende avond.

René De Clercq en Duitsland

Zoals vroeger beloofd, publiceren we bij deze nieuwsbrief in een apart katern *René De Clercq en Duitsland* van de Duitse historicus Winfried Dolderer, jarenlang Duitsland-correspondent van de krant *De Standaard*, die in de 'Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging' 81 bijdragen publiceerde over de betrekkingen tussen de Vlaamse Beweging en Duitsland.

Deze tekst is de weerslag van een voordracht die de auteur op 4 december 1998 hield voor onze vereniging. Wij geven deze tekst uit omdat het een waardevolle bron is over de scharnierperiode in het leven van De Clercq, waarover we tot voor kort niet echt veel wisten.

Het decor is de Eerste Wereldoorlog en de nasleep ervan, het verhaal van Duits misbruik van Vlaams idealisme en romantiek, de confrontatie van een non-conformist met een oerdegelijke Duitse bourgeoisie en niet te vergeten de Belgische-franfone leidende klasse die minder dan ooit van plan is om enige concessie te doen.

Woorden worden klanken: tentoonstelling en boek

TENTOONSTELLING COMPONISTEN VAN RENE DE CLERCQ: PRE- EN HISTORIE

Het was op de bestuursvergadering van 5 juni 2000 dat Hugo De Backer de taak op zich nam zich in te zetten voor een tentoonstelling over *De toondichters van René De Clercq*. Daarvoor diende hij natuurlijk medewerkers te zoeken buiten de stichting. Slechts één liet het niet bij een woordelijke belofte maar schakelde zich daadwerkelijk in: de computerspecialist André Van Ryckeghem. Hij trad zelfs toe tot de stichting, waarvan hij bestuurslid werd.

Beide mannen die zelf graag musiceren, ontdekten via hun hobby een omvangrijke schat aan liederen op gedichten van René De Clercq, van heel wat componisten. Zoveel hadden ze nooit vermoed. Want aanvankelijk dachten ze een 20 à 25 toondichters te achterhalen, een overzichtelijk aantal dus. Het zou hun opdracht binnen de perken houden en dus ook in het bereik van een in alle rust en zonder overhaasting op te bouwen tentoonstelling. Maar ze vergisten zich deerlijk.

Daar is maar één Land

Woorden: René De Clercq (1877 - 1932)

Muziek: René De Clercq (1877 - 1932)

Met bezieling $\text{\$}$ *mf*

Zang

1. Daar is maar één land, dat mijn
 2. Daar is maar één land, dat mijn
 3. Daar is maar één land, dat mijn

Piano

5

land kan zijn, daar rukt niet de Rhô - ne, daar stroomt niet de
 land kan zijn, daar is maar één vreugd, - daar is maar één
 land kan zijn, het groeit naar de daad, - en die daad is

10

Rijn, daar vloeit maar de Lei - e en de Scheld' die
 pijn, daar is maar één lief - de, daar is maar één
 mijn; het wordt in de we - reld - veel - of

mf *cresc.*

14

brandt, daar is maar één Vlaan - dren, 't is mijn land!
 haat, daar is maar één Vlaan - dren, en 't ver - gaat.
 niets, daar is maar één Vlaan - dren, en 't is Diets!

f *mf* *cresc.* *f* $\text{\$}$

The musical score is written for voice and piano. It features a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The score is divided into four systems, each with a measure number (5, 10, 14) at the beginning. The voice part is on a single staff, and the piano accompaniment is on two staves (treble and bass clef). Dynamics include *mf*, *cresc.*, and *f*. The score concludes with a double bar line and a repeat sign.

Want bij elk bezoek aan een bibliotheek of een archief hetzij in Vlaanderen, Brussel of Nederland doken nieuwe namen op. Heerlijk was de verwondering met een zweem van triomfalisme om de vondst en met innerlijk juichende fierheid om de grote impact van René De Clercq op tijdgenoten-kunstenaars. Ze haalden 115 componisten die gedichten van René vertoond hadden, van onder het stof. Namen zijn maar namen en voor buitenstaanders nietszeggend. Daarom hebben ze ook, met heel veel moeite, de persoonlijke en muzikale identificatie ervan ingevuld, als ze die konden vinden. Zelfs foto's ontbreken niet.

Om echter een tentoonstelling over 115 componisten te organiseren, was het De Clercqmuseum te klein en konden we slechts een selectie van deze componisten tentoonstellen. Daarom besliste het bestuur een begeleidende brochure over de toondichters uit te geven onder de titel *Woorden worden klanken* en als subtitel *Liederen op gedichten van René De Clercq: 115 componisten*. De tentoonstelling werd geopend op zaterdag 20 april 2002 door Roger Terryn, burgemeester van Deerlijk. Op alle zondagen vanaf 21 april tot zondag 16 juni kon men ze vrij en gratis bezoeken. Tijdens de week was er bezoek op afspraak. Drie dikke kaften van gekopieerde liederen lagen ter inzage. Heel wat liederen konden via de computer beluisterd worden. Ongeveer 700 bezoekers daagden op.

WOORDEN WORDEN KLANKEN: VAN 115 TOT 140!

Op het einde van de tentoonstelling was *Woorden worden klanken*, dat was uitgegroeid tot 114 pagina's op kwartoformaat, uitverkocht. Omdat nog verscheidene personen een exemplaar hebben besteld en zelfs betaald, voelen wij ons genoodzaakt tot een herdruk. Deze zal niet alleen verbeteringen en verhelderingen van de reeds in de eerste uitgave opgenomen componisten bevatten dankzij nieuwe informatie die de makers konden op de kop tikken. De herdruk wordt daarenboven ook aangevuld met nog eens 26 andere toondichters. Van 115 naar 140 dus,.. tot hiertoe! Het definitieve aantal? Wie weet...

De tweede uitgave verschijnt op de zondag van het erfgoedweekend: 27 april a.s.

Informatie gezocht. Wie helpt?

We zijn nog druk op zoek naar aanvullende gegevens van verscheidene componisten. We onderscheiden volgende drie soorten van op te sporen gegevens:

1) Een volledige biografie van volgende componisten van wie wij slechts één of meer liederen op gedichten van René De Clercq hebben ontdekt: Arts Jan, Coppens John, Hazen Jos, Hazendonck Nico, Kappee Jan, Kools W.F., Mentik L.B., Meurrens Henri, Mostert Piet, Strootman P.H., Van Egmond J.F., Van den Boer A. jr., Van Kooten Gerard, Van Rooy Jules, Van Zutphen Theo. Volledige biografie behelst: geboorte- en overlijdensdatum (= dag, maand, jaar en plaats), muzikale vorming, beroepsleven en composities.

2) Van volgende toondichters zouden we graag de tussen haakjes vermelde schaarse biografische gegevens vervolledigen in de zin als hierboven: Dortu G.J. (1885-1972), Lijzen Arnoldus (Zutphen 8.11.1855-?), Mesens E.L.T. (1917-1976), Smets Emiel (geboren in Scherpenheuvel, leerling van L. Dubois, was organist in Brussel, overleed in 1918).

3) Van volgende componisten ten slotte zoeken we alleen nog de overlijdensdatum: Bonten Cornelis A., Santen Bernardus Theodor, Smeets Leo, De Coninck August, Jansen Willem Pieter, Neirinckx Gilbert, Schellekens Gerard.

Wie ook maar de minste inlichting kan bezorgen, danken we al bij voorbaat. Gelieve uw informatie te sturen naar: **Hugo De Backer, Guido Gezellelaan 86, 8540 Deerlijk. Tel.: 056/71.70.32**

Waarheen met René De Clercq en zijn museum?

Deze tekst is de bewerking van de toespraak van Joost Vandommele, bij het grafmonument van zijn grootvader, n.a.v. de 70ste verjaardag van René's overlijden en moet alsdusdanig worden gelezen en begrepen.

René De Clercq is ongetwijfeld één van de meest geschikte figuren om de late 19de eeuw en de loop van de 20ste eeuw beter te leren begrijpen. Of je het nu over kunst, arbeidersbeweging, Vlaamse Beweging of de Eerste Wereldoorlog wil hebben, altijd zul je hem tegenkomen. Hij had iets met katholieken, liberalen, socialisten en groenen avant la lettre, heeft ongeveer alles en iedereen gekend en was – misschien onbewust – medevoorbereider van het Vlaams nationalisme als aparte politieke stroming. Toch beantwoordde ook de prille Frontpartij niet aan zijn verzuchtingen wegens té gematigd, té compromis bereid...

René De Clercq en zijn museum moeten er dus in de eerste plaats zijn voor **alle** Vlamingen, dat is de voorwaarde om alles uit deze figuur te kunnen halen. Adoptie door één of andere strekking of kapelletje berokkent onvermijdelijk schade aan het totaalbeeld. Met De Clercq kan je iedereen wel eens op het verkeerde been zetten:

hij heeft nu eenmaal zodanig veel facetten dat je zonder probleem het beeld dat men zich van hem had gevormd, ten gronde kan doorbreken. Hij is nog steeds in staat om ons te laten nadenken wat overigens bewijst dat hij nog leeft...

Zijn gaven zijn uit de aard van onze activiteiten al genoeg bezongen. Zijn gebreken situeren zich in zijn laatromantische identiteit die aanzet gaf tot misbruik door realpolitiekers. Bij de Gentse socialisten kunnen we nog van gebruik spreken maar wat te zeggen van het Duitse militarisme dat schaamteloos Vlaams idealisme misbruikte om daarna de slachtoffers te dumpen. De doelbewuste overname van 'De Vlaamsche Stem' door de Duitse Hilfsstelle in den Haag via stroman Gerretson is intussen voldoende (tot de laatste gulden) uitgepluisd en beschreven*. Wie zouden we overigens geweest zijn bij een Duitse overwinning en hoe zou het museum er eventueel uitzien? Met alle actuele en virtuele mogelijkheden voorwaar een leuke denkoefening...

Men kan nu eenmaal niet anders dan de activisten naïviteit verwijten maar dan steeds gekoppeld aan veel sterkere verwijten aan de Duitsers en aan hen die het klimaat hebben geschapen waarin dit alles kon gebeuren. Wat deze laatsten betreft durven onze toonaangevende historici nu al (na meer dan 80 jaar) opperen dat Albert I een primordiale politieke inschattingsfout heeft gemaakt door, na de oorlog, geen achterdeur open te laten voor hen die tot zijn trouwste aanhangers behoorden vóór de oorlog. De Clercq had overigens liever en wellicht beter boven de politiek, *boven het rumoer* gestaan. Op dat vlak benijdde hij zijn vriend Gust de Smet maar voelde zich onweerstaanbaar aangetrokken tot engagement zoals Frits Van den Berghe en Jef Cantré. Overigens was het activisme zoals Sophie de Schaepdrijver het treffend verwoordt: *een fragiele claim en zoals alle identiteitspretenties uiterst kwetsbaar voor hoon en meedogenloos in zijn paranoia*. Voor één keer ben ik het volledig met haar eens.

Na René De Clercq, nu zijn museum. Laten we hopen dat ons initiatief op vrijwilligers zal kunnen blijven draaien. Misschien totaal tegen de tijdsgeest in is dit wel de garantie voor authenticiteit en in

* o.m. *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 45, 1986, nr. 4 en jg. 46, 1987, nr. 1; het dagblad 'De Vlaamsche Stem' en 'Het ontstaan van het activisme in Nederland', Peter Bentein en *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 46, 1987, nr. 1; 'De financiering van 'De Vlaamsche Stem', een discussie zonder eind? F.C. Gerretson en zijn Duitse betrekkingen in 1915', Pieter Van Hees.

de toekomst ongetwijfeld een belangrijk aantrekkingspunt. Vrijwilligers zijn de ziel van ons museum! Voor de rest zijn kleinschaligheid, waardigheid en diepgang plus het cultiveren van de nodige contacten in heel Vlaanderen en het nauwlettend opvolgen van de stand van het wetenschappelijk onderzoek op diverse terreinen noodzakelijk. De verdere intrede van technische vernieuwing in de museumbranche moet streng worden afgewogen aan het principe dat de **sfeer** van *ons huizeke* te allen prijze overeind blijft. Nu en dan zullen we aan bepaalde verleidingen moeten kunnen weerstaan.

Om het redelijke niveau dat onze werking thans aanhoudt, vol te houden, moet er dringend verjonging komen. Daarvoor worden thans mensen aangesproken. Wie zich geroepen voelt, kan uiteraard steeds contact opnemen.

Wat betreft de kennis en het verspreiden van het werk van De Clercq, één van de hoofddoelstellingen van de stichting, zitten we op de goede weg met de tentoonstelling over de componisten (het begeleidende boek *Woorden worden Klanken* verschijnt weldra in tweede sterk vermeerderde druk) en de geplande heruitgaven van Renés werken.

Intussen worden de mens De Clercq, zijn tijd, zijn vriendenkring en de situering in een algemene context verder uitgediept. Deze reeks van levensverdiepingen die in '96 begon met *in de voetsporen van René De Clercq te Gent*, in '98 met *René De Clercq en Duitsland* kreeg onlangs een vervolg met *René De Clercq en Nederland*. Op 19 december is licentiaat Geert Laporte, de specialist bij uitstek van *De Vlucht voor de Grooten Oorlog*, hierover een verrijkende uiteenzetting komen geven. Later volgen nog *het eerste oorlogsjaar en de verwickelingen met De Vlaamsche Stem, de rol van René De Clercq bij Dietsche Stemmen* en *de ontwikkelingen na WO I*. In de verdere toekomst worden ook nog tentoonstellingen gepland o.m. over ds. Jan Derk Domela Nieuwenhuys. Er zullen ook uitgewerkte stadswandelingen in Gent worden aangeboden over Vlaamse Beweging, arbeidersbeweging, de Gentse artistieke wereld en de Eerste Wereldoorlog. Via een Gentse connectie kan René De Clercq aardig gesitueerd en gepromoot worden. Vergeten we niet dat zijn belangrijkste werk en het toppunt van zijn aanzien zich in Gent situeren.

Samengevat komt het erop neer kracht te putten uit René De Clercq om de Vlaamse toekomst verder uit te bouwen. Vlaanderen en de Vlaamse Beweging zijn eigenlijk een emanatie van onszelf. Onze grootouders, ouders en wijzelf hebben het vorm gegeven en het tot nu toe bereikte resultaat weerspiegelt zowel onze successen als onze eigen tekortkomingen. René De Clercq die het schilderij *De Zaaier* van zijn vriend Frits Van den Berghe zo bewonderde, omdat hij toen – in 1919 – dacht dat de Vlaamse aarde rijp was om het zaaigoed van de ideeën van zijn strijdende generatie vooralsnog te laten gedijen, had zich, gezien zijn onstuimig temperament en gebrek aan realisme, misschien wat misrekend in tijd, waardoor hij kort nadien in een depressie belandde. Thans, in het huidige klimaat waar geld het alfa en omega is, valt misschien nog niet veel te verwachten maar laten we ons niet vergissen! Het geloof in een weliswaar herwerkte utopie komt terug, mét de bijbehorende romantiek! Komende generaties zullen oude idealen als iets nieuws herontdekken en hopelijk zullen ze iets leren uit het verleden. Om Ludo Abicht te parafaseren: *Herinnering is eigenlijk een vorm van hoop!*

Geboortehuis van René De Clercq, nu zijn museum

Wij hebben te koop

- René De Clercq.... Uit Liefde alleen* € 5
Geïllustreerde biografie met tientallen foto's
Prachtig kijk- en leesboek
Voorwoord: André Demedts, geschreven door Gilbert Depamelaere
- Dagboek 1917 – 1920 door A.F. Pieck* € 5
Herinneringen aan René De Clercq door Betty Pieck
Samenstelling en redactie: Marcus van der Heide
- Woorden worden klanken – 140 toondichters van René De Clercq* € 12
2de vermeerderde uitgave
Samenstelling en redactie: Hugo de Backer en André Van Ryckeghem
beschikbaar vanaf 27 april (prijs onder voorbehoud)

Help ons zoeken naar volgende werken van René de Clercq

- Gedichten*, Jules Vermaut, Kortrijk, 1896, 67 p.
Halewijns Straf, A. Siffer, Gent, 1898, 20 p.
Echo's, A. Siffer, Gent, 1900, 131 p.
De internationale roeiwedstrijd te Terdonck, Sevens, Gent, 1900.
Halewijn, Opera in drie bedrijven en vijf taferelen, in *De Vlaamsche Gids* 2 (1906), 122-145
A book of homage to Shakespeare to commemorate the three hundredth anniversary of Shakespeare's death, edited by Israel Gollancs, Oxford, 1916 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 465).
Anthologia Belgon Poieton II, Hoi Phlamandoi, Athene, 1970 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 64).
De Vlaamsche Stem, dagblad in Amsterdam (1915-1916)

Alle inlichtingen zijn te bekomen bij:

SECRETARIAAT VAN DE STICHTING:

Jan Dhaluin, Vichtesteeuweg 15, 8540 Deerlijk
Telefoon en fax: 056/72.86.70
e-mail: dhaluin.dekeyser@pandora.be
Rekeningnr. Stichting René De Clercq: 463-5147011-71

ARCHIEF RENE DE CLERCQ:

Magda Ver Gucht, Tulpenlaan 11, 8540 Deerlijk
Telefoon tijdens de kantooruren: 056/72.20.16